

Antonio-Toni Juričić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

tonijuricic@yahoo.com

Sloboština Barbie u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika

*Popularna kultura jedna je od tema na naprednim stupnjevima Croaticumova programa. Polazni tekstovi tematiziraju glazbu, film, fotografiju, strip, sport, dizajn, modu predstavljajući tako primjere tzv. kulturne industrije. Posebnu pozornost zauzimaju književni tekstovi koji svojim sadržajem i pripovjedačkim postupcima dovode u pitanje podjelu na tzv. visoku i nisku umjetnost. Stoga u članku donosimo dio interpretacije proznoga teksta *Sloboština Barbie* (2008) Maše Kolanović na temelju autoričina znanstvenoga članka *Kompleksi popularnog, potrošačkog i medijskog: od proze u trapericama do danas* (2004) čije je polazište književna studija *Proza u trapericama* (1976) Aleksandra Flakera.*

Ključne riječi: popularna kultura, hrvatski kao ini jezik, Maša Kolanović, Aleksandar Flaker

0. Uvod

Popularna je kultura globalni fenomen koji ispunjava naše svakodnevice. Njezino uključivanje u nastavu hrvatskoga kao inoga jezika (HIJ-a) razvija međukulturnu kompetenciju učenika. Važno je istaknuti da se na svim razinama Croaticumova programa vodi računa o kulturnome aspektu poučavanja, pa tako na primjer kad je riječ o popularnoj kulturi, već se u udžbeniku *Hrvatski za početnike 1* (Čilaš-Mikulić i dr. 2006) učenici susreću s tekstovima o poznatoj sportskoj obitelji Kostelić, pantherskome stilu odijevanja, hrvatskoj rukometnoj reprezentaciji itd. Cilj je ovoga rada interpretirati književni tekst Maše Kolanović koji obiluje motivima popularne kulture kako bi se, s jedne strane, preko odnosa prema tradiciji, osnovnoga sukoba, stilskih kompleksa i jezika, potkrijepila autoričina teza o vitalnosti proze u trapericama, pripovjedačkoga modela koji egzistira u hrvatskoj književnosti više od pola stoljeća (usp. Kolanović 2004: 199–200), a s druge ponudio jedan pristup nastavi popularne kulture u kontekstu HIJ-a.

Aleksandar Flaker u knjizi *Proza u trapericama* (1976) objašnjava kako je došlo do studije o proznome modelu isprepletenom motivima popularne kulture. Šezdesetih godina prošloga stoljeća Flaker uočava Vasilija Aksjonova, pisca koji se svojim stilom

razlikovao od sovjetske književnosti 1940-ih i prve polovice 1950-ih. Njegovu prozu dovodi u vezu s našim krugovašima Ivanom Slamnigom i Antunom Šoljanom. Zajedničko im je bilo sljedeće:

1. mladi pripovjedač
2. stilizacija urbanoga govornoga jezika intelektualne omladine
3. nekonformizam prema različitim tradicijama.

Flaker nas upućuje i na poljskoga pisca Mareka Hfaska, na sličnosti i razlike njegove pripovijesti *Osmi dan u tjednu* (1956) sa Slamnigovom, Šoljanovom i Aksjonovljevom prozom, te na srpsku spisateljicu Grozdanu Olujić¹ u čijem romanu *Glasam za ljubav* (1963) postoji jedan klišeizirani izraz, sintagma 'i te stvari'. Taj je izraz Flaker već zabilježio kod Šoljana i doveo ga u vezu s engleskom sintagmom 'and all that', što se ponavlja u romanu *Lovac u žitu* (1951) Jeromea D. Salingera. Stoga Flaker svojoj komparativnoj analizi daje, moglo bi se reći, radni naslov *Proza i te stvari...* „koji je imao označiti ne samo stilistički smjer istraživanja nego također i smisao studije: govoriti u njoj ne samo kao o određenome tipu proze koji se naočigled širio u našem kulturnome krugu nego i o 'tim stvarima', tj. o mnogočemu drugome što zapravo leži negdje izvan uže shvaćenoga predmeta književnopovijesnoga istraživanja“ (Flaker 1976: 11–12).²

- Upoznavši učenike HIJ-a sa stilskim obilježjima ovoga proznoga modela, nastavnik im može postaviti pitanja o njihovu čitateljskome iskustvu takve vrste proze, odjecima u njihovim kulturama, filmskim i kazališnim adaptacijama, kritikama i prijevodima.

1. Odnos prema tradiciji i osnovni sukob

Tip proze o kojemu se govori u Flakerovoj studiji s jedne će strane afirmirati neke dijelove književne i kulturne tradicije, a druge potiskivati, dok će s druge strane tražiti kontinuitet u suvremenoj kulturi, pa će pripovjedač sustave vrijednosti pronalaziti u svijetu masovnih medija navodeći filmske, glazbene, modne i književne fenomene (usp. Flaker 1976: 34–35). Vidimo to i na primjeru iz *Sloboštine Barbie* (2008):

„Trebalo je u jedno poslijepodne nabubati cijelu tu pjesmicu napamet, a ja nikako da se maknem sa Zuji, zveči, zvoni, zvuči, šumi, grmi, tutnji, huči. Nakon četvrte riječi više ne znam ide li ječi, huči, zgnječi ili koja druga ele-

¹ Flakerova studija nosi podnaslov *Prilog izgradnji modela prozne formacije na građi suvremenih književnosti srednjo-istočnoevropske regije*.

² Kolanović ističe kako se Flaker u predgovoru drugome hrvatskome izdanju *Proze u trapericama* (1983) zauzeo za proučavanje književnosti koje će prije svega promatrati književni tekst, a tek onda „izvantekstualni sloj pripovjedne komunikacije“, iako ga je obradovala činjenica da se iz njegove studije mogu iščitati „izvanknjiževni zaključci“ (usp. Kolanović 2004: 198).

mentarna nepogoda, a trebalo je još punim odgovorima u bilježnicu odgovoriti na pitanja o rasnom pjesniku vulkanske snage čiju je sliku u čitanci brat ukrasio sunčanim naočalama i jednim Metallica na čelenci.“ (Kolanović 2008: 51)

Proza u trapericama strukturirana je na dihotomiji svijet nedoraslih – svijet odraslih (Flaker 1976: 37):

nedorasli		odrasli
ja (lik mladića)		oni (svijet odraslih, strukturirani svijet tzv. trajnih vrijednosti)
nas dvoje (mladić i djevojka)		njihove institucije (profesije, školstvo, kulturne ustanove, policija, obitelj)
mi (ja i moji drugovi – hrv. <i>'klapa'</i> , polj. <i>'paka'</i> , rus. <i>'molodoy narod'</i> ili – pomorski izraz <i>'biči'</i>)	↔	
naša kultura (masovni mediji, film, zabavna glazba, naše knjige, naše odijevanje, traperice)	↔	njihova kultura (muzeji, galerije, kanonizirana umjetnost i književnost)
naš jezik (govoreni jezik, žargon, slang)	↔	njihov jezik (standardni jezik, jezik kanonizirane književnosti, regionalni dijalekt)

Flaker napominje da u toj shemi nije istaknuta opozicija 'mladić ↔ roditelji' jer se u prozi u trapericama rijetko sukobljavaju roditelji i djeca kao što je to bilo npr. u ruskoj književnosti 19. stoljeća i klasičnome Turgenjevlevu romanu *Očevi i djeca* koji je paradigma toga tipa sukoba, već je riječ o tome da se mladić ili klapa suprotstavljaju „institucionaliziranomu i strukturiranomu svijetu u cjelini“ (Isto 37). Taj odnos može, prema Flakeru, dovesti ili do sukoba ili do povlačenja. Lik djevojčice, koja je ujedno i pripovjedačica u tekstu Maše Kolanović, i njezin 'dječji svijet' suprotstavljeni su 'kulturi odraslih', npr. ona odbija ići u glazbenu školu, umjesto toga veseli se igri sa svojom 'ekipom' u podrumu zgrade koji služi kao sklonište za vrijeme uzbuna u jednoj zagrebačkoj četvrti, 'dječjim očima' promatra 'velike događaje' kao što se to događa u romanima srpskoga književnika Bore Ćosića ili njemačkoga Güntera Grassa (usp. Isto 43).

Kolanović ističe da rodna pitanja što se nameću pri čitanjima proze u trapericama pozivaju feminističku kritiku (usp. Kolanović 2004: 199), čemu će se autorica više posvetiti u svojoj knjizi *Udarnik, buntovnik, potrošač* (2011). U *Sloboštini Barbie* rodno se očituje u opreci 'muških' i 'ženskih' dječjih igara, glazbe, literature ili televizijskih emisija i sl., a posebno je izraženo u liku Borne, koji se druži s curicama, igra se s njima, ima svoju lutku i kojega zbog toga napadaju drugi dječaci:

„- Pa mislim da nema, one klinke s Barbikama i onim pederom Bornom nas nisu skužile, a ovi ostali su daleko.“ (Kolanović 2008: 83)

„...**Roman Holiday Barbie** se intervencijom brata i njegovih prijatelja iznenada pretvorio u **Barbie Nudist Camp** u samom centru Rima! Kako bismo izbjegle daljnje sukobe, odlučile smo se premjestiti u podrum i tamo nastaviti naš talijanski medeni mjesec, ali u podrumu je brat Ane P. sa svojim dečkima upravo imao paravojni vježbu. Dečki su trčali podrumom i mutirajućim glasovima ponavljali za Aninim bratom:

- **Sru-šit će-mo JNA!**

- **Sru-šit će-mo JNA!**

- **Pa-st će SA-O Kra-ji-na!**

- **Pa-st će SA-O Kra-ji-na!**

nakon čega smo odmah otišle iz podruma u parkić iza zgrade kako se nudištički kamp ne bi pretvorio u vojni logor okružen bodljikavom žicom.“ (Isto: 67–68)

Kada upućuje na likove koji se u sukobu odlučuju na ‘izdvajanje’, ‘markiranje’, ‘napuštanje’, Flaker između ostaloga apostrofira Šoljanovu prozu i njezinu „karakterističnu simboliku ‘otoka’ kao *izdvojenoga* prostora“ (usp. Flaker 1976: 39–42). U *Sloboštini Barbie* tu će funkciju imati podrum zgrade:

„Zapravo, ne samo za uzbuna, u podrum smo izlazili i kad uzbuna nije bilo. Tamo je, unatoč prašini i vlazi, sve bilo nekako posebnije, imali smo dosta mjesta za igru, svatko je imao ključić svoje obiteljske šupe u koju je mogao ostaviti stvari, označili smo zidove našim natpisima, imali smo čak i šteker za kazić na kojem bismo u večernje romantične sate puštali sentiše. Taj rat u Zagrebu, kad se na njega navikneš, i nije zapravo tako loša stvar. Dobili smo svoj prostor za igranje i vrlo često nismo išli u školu, što je bilo skroz povoljno, posebno za one lošije đake.“ (Kolanović 2008: 36–37)

- Učenicima HIJ-a ovdje se može postaviti zadatak da u tablici razvrstaju neke od motiva sukoba iz *Sloboštine Barbie*, npr.:

A	B
Petar Preradović <i>Roman Holiday Barbie</i>	Metallica <i>Srušit ćemo JNA!</i>

2. Stilski kompleksi

Članak Maše Kolanović prati razvoj *jeans*-proze koncentrirajući se prije svega na ono što je Flaker imenovao civilizacijskim kompleksima: „Civilizacijskim kompleksi-

ma nazivamo ovdje one *stilske komplekse* (pojam stilskoga kompleksa pripada zagrebačkomu germanistu Z. Škrebu) koji ističu pripovjedačevu pripadnost njemu suvremenoj urbanoj civilizaciji i stanovitu tipu za nju vezane kulture.“ (Flaker 1976: 127) I Flaker i Kolanović upućuju na pripovjedački postupak koji pri prikazivanju likova ne daje složenije psihološke portrete, ne povezuje, na primjer, izgled s karakterom ili unutrašnjim svijetom, već se prije svega akteri profiliraju motivima odjeće, frizure, omiljene glazbe, filma, reklame... Tu je na prvome mjestu motiv *traperica* koje su bile nešto više od odjevnoga predmeta.³ Kolanović ilustrira, pozivajući se na promišljanja Johna Fiskea, kako će one, kao što se vidi i kod Flakera, doživjeti transformaciju od izrazita simbola bunta do sasvim obična dijela garderobe, samo još jednoga proizvoda na tržištu (usp. Kolanović 2004: 200–202). Tako u romanu Tomislava Zajeca *Soba za razbijanje* (1998) čitamo:

„Neka tri maloljetnika čitavu su me noć uvjeravala da su punkeri, a ja njih da punkeri ne nose Benetton traperice. „Ali jebem ti, izlizane su do jaja“, rekao je jedan od njih.“ (Zajec 1998: 51, prema Kolanović 2004: 201)

U proznome tekstu Maše Kolanović središnji motiv postaje jedna popularna igračka:

„Jer što je Barbi bez svojih savršenih stvari kojih jednostavno mora imati u izobilju?! Najobičnija seljača iz Rukotvorina kakvih sam se i previše nagledala prije nego što je baš Ona jednog dana napokon pokucala na moja vrata, točnije kaslić. (...) Ispočetka, mama mi nipošto nije htjela kupiti ovaj komadić plastičnog savršenstva, ali o njoj se pričalo, za nju se znalo, a neki su je već i prije mene imali.“ (Kolanović 2008: 15)

- Na ovome mjestu s učenicima se može razviti diskusija o utjecaju proizvoda popularne kulture na odrastanje.

Glazba i glazbeni spotovi sljedeći su civilizacijski kompleks što utječe na formiranje lika i populariziranje fabule. Dijelovi književnoga teksta pretvaraju se, između ostaloga, u „puki simulakrum videospota“ (usp. Kolanović 2004: 2002):

„Dugo se gledam u ogledalu češljajući kosu uz lice, onako kako sam malo prije vidio da to rade plesači u nekom starom Madonninom spotu.“ (Zajec Isto: 59)

„Ploče je naručivao s Otoka, nije ih bilo odviše, ali mi se izbor jako dopao: Vanilla Fudge, Velvet Underground, Lou Reed, Bowie, MC 5...“ (Bujić 1983: 21, prema Kolanović 2004: 204)

³ Potvrđuje to i pjesma *Jeans generacija* (1986) sastava *Neki to vole vruće*.

„Ostatak popodneva provodim zureći u televiziju, pušeći travu. Gledam prvo stari Hit Depo, snimljen na jednoj od kazeta, zatim MTV News, pa neki talk show na SKY-u, pa reportažu CNN-a iz Somalije, novi spot U2 i na kraju intervju sa Cindy Lauper iz 1984.“ (Zajec Isto: 189, prema Kolanović 2004: 209).

„Onda je pozvao sve prisutne da mu se pridruže u izvedbi 'Moje domovine'. – Svakog dan mislim na tebe... započeo je Kajfeš i istupio u prvi red Barbi aid benda, pridržavajući s rukama na glavi velike zamišljene slušalice.“ (Kolanović 2008: 92)

Nakon toga slijede citati iz televizijske i filmske umjetnosti. Na primjer u romanu *Kužiš, stari moj* (1973) Zvonimira Majdaka Glista „zalizuje kosu da bi izgledao kakti Klerk Gebel prije drugog svjetskog rata“ (Majdak 1995: 26, prema Kolanović 2004: 204).

„– IMA LI JOŠ PUNO Papa Štrumfl svako malo zapitkivale su Kajfeša iz-
moždene Barbike, Ken od Ane M. i Bornina Skiper.“ (Kolanović 2008: 77)

Izdvojit ćemo jednu paraboličnu sekvencu *Sloboštine Barbie* gdje se obitelj okuplja kako bi gledala posljednju epizodu američke serije *Twin Peaks*, unatoč oglašenim uzbunama, u kojoj su naracijom o raspletu televizijskoga hita prisposobljene hrvatska ratna atmosfera i turobnost „gradića u kojem ama baš nitko nije nevin“ (usp. Kolanović Isto: 29–30).

- Učenicima se može zadati da napišu kratku interpretaciju navedenoga odlomka.

Posebno mjesto pripada reklamama, pojedinim markama i motivu potrošačkoga mentaliteta. Tako npr. Perišićev narator komentira:

„Ja ne znam gledati reklame. Na njima mi se uvijek najviše sviđa baš ono što se ne prodaje. Recimo, na reklamama za Fantu uvijek je neka seksi cura.“ (Perišić 2002: 63, prema Kolanović 2004: 211).

„A na RTL-u su uvijek bile neke super reklame s pravom ljubičastom 'Milka' kravom, procesom stvaranja 'Marsa' i 'Snickersa'...“ (Kolanović 2008: 43)

- Učenici mogu dobiti zadaću da napišu scenarij za reklamu nekoga proizvoda.

Kolanović upozorava na mjesta gdje će motivi popularne kulture postati subverzivni, kritični prema potrošačkoj svakodnevici iza koje ostaje puno smeća. Ona tako navodi primjer Bilopavlovićeva romana *Ciao, slinavci* (1977) u kojemu se konstatira kako bi i Henrik VIII., da je na dar dobio najlonsku vrećicu, svoju krunu držao u

njoj te da naša civilizacija artikle masovne potrošnje, od sredstava za uljepšavanje do insekticida, veselo razbacuje diljem svijeta. Jedan od likova-lutaka iz *Sloboštine Barbie* dr. Kajfeš u epilogu romana leži na hrpi smeća zajedno s praznim ambalažama, opušcima, prezervativima, pelenama, žvakama „gdje je po nekim tumačenjima ostao živjeti sretno i zadovoljno do kraja života, koliko god je to moguće“ (Kolanović 2008: 139). Iščitavamo ovdje i osudu zločina bez ikakvih ideoloških predznaka, što je prema Flakeru još jedna od karakteristika *jeans*-proze čiji je pripovjedač obično „dezideologiziran“ (usp. npr. Flaker 1976: 52):

„U tim trenucima klaustrofobija je bila naprosto nepodnošljiva. Boraviti tamo zajedno sa svim ostalim stvarima s kojima je bio na aukciji, bilo je za njega jednako strahoti jame u kojoj su masovno zakopane neidentificirane žrtve fašizma, komunizma, Domovinskog rata, rata u Bosni i Hercegovini i svih drugih ubojstava na svijetu i jedva bi dočekao iduću nedjelju da opet bude rasprostir na tratini slobode Hrelića.“ (Kolanović 2008: 138)

I na primjeru romana *Sjaj epohe* (1990) Borivoja Radakovića Kolanović će pokazati kako popularna kultura postaje „mjesto ironiziranja ‘velikih naracija’ o religijama, nacionalnostima i ideologijama“ (usp. Kolanović 2004: 204–205):

„I što, tko će njega braniti kad uzbuna zazvoni? Masoni? Slovenci? Srbi, Hrvati? Englezi? Bushmani? Šamani? Partizani? Supermani, Batmani, Spidermani? Vragolani? Mali zeleni?“ (Radaković 1990: 15, prema Kolanović Isto)

- Učenici mogu dobiti zadatak da u *Sloboštini Barbie* pronađu ideološke motive.

3. Jezik popularne kulture

Flakerova studija osim motiva analizira i jezik i stil pripovijedanja proze u trapezicama. Kolanović upozorava da je upravo jezična analiza u prvome planu Flakerove studije (usp. Kolanović 2004: 198–199). Tako npr. tzv. infantilni pripovjedač (usp. npr. Flaker 1976: 57–63) izruguje promjene značenja pojedinih riječi kroz povijest. Navodi se dio romana *Zašto smo se borili* (1972) srpskoga autora Bore Ćosića:

„Otud su dojurili Vaculić i ostali kapetani, svi su bili na konjima; ja sam se odmah popeo na špored i počeo da recitujem: ‘Mi ćemo sve oteti od gospode!’ Tetke su rekle: ‘Ko njima može da otme urođenu eleganciju?’ Majka je rekla: ‘Oni su svi jako siromašni, samo znaju strane jezike!’ Ujak je rekao: ‘Jedino što imaju, to je profinjeni miris koji se oseća i posle deset godina!’ Otac je izašao na ulicu, ugledao ruske tenkove i rekao: ‘Ovo ti je nešto, gospodine moj!’, gospode u blizini međutim nije bilo, što se razumelo samo po sebi.“ (Ćosić 1972: 26-27, prema Flaker Isto: 62)

S druge strane u književnome tekstu Maše Kolanović imamo:

„Ja nikada nisam bila na aeromitingu, ali je moj brat u šestom razredu išao na modelare pa ih je drug jednom tamo vodio za nagradu. A onda su odjednom prestali postojati takvi aeromitinzi, kao što u školi više nismo smjeli govoriti 'Družel' i 'Drugarice' Sve se presvuklo u nešto drugo. Na primjer riječi: drug, drugarica i zdravo u nastavnik, nastavnica i dobar dan.“
(Kolanović 2008: 11)

Flaker ističe važnost žargona u ovome tipu proze, gdje se „civilizacijski signali pojavljuju već u obliku manje ili više učestalih anglicizama“ (usp. Flaker 1976: 127–128), pa u romanu Alojza Majetića *Čangi off Gottoff* (1970) čitamo:

„Dear, imaš li cigaretu?“ (Majetić 1970: 13, prema Flaker Isto: 127)

Ili pak kod Maše Kolanović:

„-That's it! Uzviknuo je Ken od Ane M. i uzrujano ga pozvao na dvoboj.“
(Kolanović 2008: 80)

Flaker spominje i „stilizaciju zagrebačkoga slenga“ Zvonimira Majdaka u romanu *Kužiš, stari moj* (1973) gdje se upotrebljavaju npr. fonetizirani anglicizmi *frend, šou, spika, hepi* (usp. Flaker 1976:127) koji su se zadržali do danas te postali jedno od obilježja razgovornoga stila hrvatskoga jezika ne samo zagrebačkih govornika. Nalazimo ih i u *Sloboštini Barbie*:

„Tak sam bila hepi...“ (Kolanović 2008: 79)

Kod Kolanović pronaći ćemo i odstupanja od standarda koja su tipična za tzv. zagrebački govor, a nastala su pod utjecajem kajkavskoga dijalekta:

„Značke još i mogu nekak zgurati ispod kreveta, ali crvenu maramu i plavu kapicu sa svim ovim knjigama i nemrem baš.“ (Isto: 81)

Na miješanje govora u Zagrebu upućuje sljedeći pripovjedački komentar:

„I vrlo brzo nakon što smo stupile na teritorij Travnog, na velikoj ravnici u podnožju Mamutice, u blizini vrtova i malih polja rasprostiralo se bočalište na kojem je boćao Svjetlanin tata sa svojim prijateljima na raznim narječjima.“ (Isto: 68)

Učenici mogu dobiti zadatak da pronađu pojedina odstupanja te da napišu kako bi to bilo na standardnome jeziku.

Jedan je od pripovjedačkih postupaka i ironiziranje nacionalnih kulturnih frazema:

*„Da stvar bude gora, baš taj dan u podrumu su se trebali vjenčati Ken od Ane M. i Deina Barbi, u kapelici za koju je trebala poslužiti olupina starog televizora koji je netko od susjeda ostavio u podrumu i tamo stoji **od stoljeća sedmog** (bold A. J.), prislonjen uz veliku kantu s kiselim kupusom tete Munjeković.“ (Isto: 44)*

- Učenici mogu dobiti zadatak da navedu nacionalne frazeme svojih kultura.

Proza u trapericama u hrvatskoj je književnosti pridonijela detabuiziranju vulgarizama, tih u našem jeziku uglavnom petoslovnih riječi, koje se, prema Šoljanu, „koriste u svakodnevnom životu kao podštapalice, kao sastavni dijelovi izraza negodovanja ili odobravanja, iznenađenja ili divljenja, kao važan čimbenik u našem specifičnom umijeću psovanja, koje je kod nas gotovo isključivo vezano za seksualni rječnik – prvo doslovno, pa onda u mnogobrojnim prenesenim značenjima“ (usp. Flaker 1976: 120–125):

„Sve rolete su bile spuštene, a u stanu je smjelo gorjeti samo utišano svjetlo jer bi inače glasovi nekih nepoznatih stričeka iz amfiteatra slobodštinskih zgrada odmah vikali ‘Gasi svjetlo! ili ‘Gasi svjetlo, majku ti jebem!’, a ne ‘Krumpiraaaa!’, što je bila odlika mirnodopskih vremena.“ (Kolanović 2008: 25)⁴

- Učenici mogu diskutirati o psovanju u pojedinim kulturama.

U romanu se uz pomoć kolažiranja izmjenjuju različiti funkcionalni stilovi. Takva poetika obilježila je i autoričinu zbirku poezije *Pijavice za usamljene* (2001):

Ne daju mi pričati o sebi (Tihani)

*-Toga sam već stvarno sit! U
odličnim sam odnosima s Hulj-
ićem i ne shvaćam zašto stalno
to moram ljudima objašnjavati,
zašto me ne ostave na miru i*

⁴ Ovdje pripovjedačica citira dva isječka zagrebačke stvarnosti. Prodavače koji idu od ulice do ulice i prodaju krumpir na veliko i ljude koji su bili zaduženi da kontroliraju jesu li svjetla u domovima za vrijeme uzbuna ugašena. Popularni uzvik prodavača iskoristila je početkom 1990-ih rock-grupa *Peeps, Chips&Videoclips* u pjesmi *Krumpira* inspiriranoj Madonninim hitom *Justify My Love*.

*zašto mi ne daju da pričam
o sebi.*

*Osim toga, pijem i vrlo mnogo
vode,*

- A) *Pobjesnit ću.....3*
- B) *Naći ću neko rješenje.....1*
- C) *To nije fair.....2*

*da žensko tijelo prirod-
no, urođeno, žudi za čokola-
dom.*

(Kolanović 2001: 19)

„-Mi smo gladne! Ima li što za jesti?”

...svom hrvatskom pučanstvu obratio se kardinal Franjo Kuharić: Povodom teške situacije u Hrvatskoj ispunjene nemirom i prijetnjama izražavam u ime hrvatskih biskupa i svoje osobno Predsjedništvu i Vladi Republike Hrvatske solidarnost u nastojanju da se očuva mir i sloboda svih građana...

Naravno, nije bilo moguće dobiti bilo kakav odgovor. Ali ako ništa, uvijek je bilo Kinderlade u frižideru jer:

- a) sporo se kvari
- b) njome se djeca brzo zasite
- c) puna je mlijeka i kalcija“ (Kolanović 2008: 37-38)

Učenici mogu dobiti zadatak da npr. opišu jedan svoj dan kombinirajući različite funkcionalne stilove.

4. Zaključak

Studenti Croaticuma koji su u ljetnome semestru studijske godine 2012./2013. čitali i interpretirali *Sloboština Barbie*, pripremajući se tako za književnu večer s autoricom, već su poznavali motive kao što je, npr., sama lutka Barbie, TV serija *Twin Peaks*, *Robin Hood*, *Kinderlada*, ali su im npr. Branko Kockica *Tatatatira*, 7 sekretara SKOJ-a i Biblioteka *Vjeverica* bili sasvim nepoznati. Također su odmah prepoznali neka obilježja zagrebačkoga hrvatskoga (*kaj, kak, bregi...*), dok su druga prvi put susreli (*za ozbač, striček, gablec...*). Iščitavanjem odlomaka književne studije Aleksandra Flakera i znanstvenoga članka Maše Kolanović, traženjem pojašnjenja pojedinih civilizacijskih kompleksa u *Sloboštini Barbie*, djelu koje svojom poetikom potvrđuje vi-

talnost proze u trapericama, kompariranjem fabule sa stvarnim događajima, izdvajanjem globalnih, regionalnih i nacionalnih elemenata popularne kulture te analizom funkcionalnih stilova, usavršavale su se pojedine jezične vještine i produbljavala međukulturna kompetencija studenata hrvatskoga kao inoga jezika.

5. Literatura

Flaker, A. (1976) *Proza u trapericama*. Zagreb: Sveučilišna naklada Liber.

Kolanović, M. (2001) *Pijavice za usamljene*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Studentski centar.

Kolanović, M. (2004) Kompleksi popularnog, potrošačkog i medijskog: od proze u trapericama do danas, u B. Bošnjak (ur.) *Medij hrvatske književnosti 20. stoljeća*, Zagreb, 197–214.

Kolanović, M. (2008) *Sloboština Barbie*. Zagreb: V.B.Z.

Lazar, G. (1993) *Literature and Language Teaching. A guide for teachers and trainers*. Cambridge: Cambridge University Press.

Sloboština Barbie and Teaching Croatian as L2

Popular culture is one of the topics on advanced levels of the Croaticum curriculum. The initial texts in the classes deal with music, photography, comics, sports, design, fashion, presenting in this way examples of so called cultural industries. Special attention is occupied by literary texts which by its content and narrative strategys question the so-called division into high and low art. In this article we will interpret literary text *Sloboština Barbie* (2008) by Maša Kolanović based on her scientific paper *Media Consumerist Complexes: From Fiction in Jeans to the Present* (2004) and Aleksandar Flaker's study *Fiction in Jeans* (1976).

Key words: popular culture, Croatian as L2, Maša Kolanović, Aleksandar Flaker